

KÖNYVVEZETÉS MINDENKINEK

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés.....	2.
2.	Könyvvezetés, beszámoló.....	2.
3.	Gazdasági társaságok.....	5.
4.	Egyéni vállalkozó.....	7.
5.	Adózás.....	7.
6.	Szószedet.....	20.

Copyright: Nyugat-Rurópai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat Alapítvány,

Hága, Hollandia

1. BEVEZETÉS

A vállalkozásoknak, egyéni vállalkozásoknak sok törvényi rendeletet be kell tartaniuk, figyelembe kell venniük. Célszerű gyakorlott könyvelőt megbízni a könyvvizsgálattal, nem árt azonban, ha a legfontosabb szabályokat mi is ismerjük. Az alábbiakban összefoglalom a kisvállalkozókat, a kistermelőket érintő lényeges cégalapítási, könyvvizsgálati, adózási szabályokat.

2. KÖNYVVIZGÁLÁS, BESZÁMOLÓ

A számvitel olyan elszámolási, nyilvántartási rendszer, mely a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről szolgáltat információkat. Alapja a könyvvizgálás, ami a gazdasági eseményekről folyamatos nyilvántartást vezet. A számvitel biztosítja az információt a menedzsmentnek, a piac más szereplőinek, pl. befektetők, hitelezők, szállítók, államigazgatási szerveknek stb. Az adózásnak is alapja.

A gazdálkodónak ki kell alakítania saját **számviteli politikáját**, mely a törvényi előírások betartása mellett a vállalkozás sajátosságait is figyelembe vevő belső szabályozás. Pl.: leltárkészítés, eszközök és források értékelése, pénzkezelés, önköltségszámítás. Az egységes számlakeret előírásainak figyelembevételével kialakítja saját számlarendjét, egy-egy főkönyvi számla pontos elnevezését, tartalmát, sorszámát (1-3.: eszközsámlák, 4.: forrassámlák, 5-7.: költségssámlák, 8.: ráfordítássámlák, 9.: bevételsámlák). Szabályoznia kell a vállalkozáson belül a számvitel ügyviteli rendjét, a bizonylatok formáját, áramlását.

Könyvelni csak szabályszerűen kiállított, megfelelően ellenőrzött és elfogadott bizonylatok, okmányok alapján lehet. Bizonylat pl.: számlák, banksámla kivonat, szerződés, stb. Könyveléskor minden esetben hivatkozni kell a bizonylat, okmány azonosító adataira. A készpénz kezeléséhez, illetve meghatározott gazdasági eseményekhez kapcsolódó bizonylatok

(számla, nyugta), továbbá minden olyan nyomtatvány, amelynek az illetéktelen felhasználása visszaélésre adhat alkalmat, szigorú számadási kötelezettség alá tartozik. A számviteli bizonylatokat 8 évig kell olvasható formában megőrizni.

A könyvelés a bizonylatok alapján készíti a nyilvántartásokat. A nyilvántartások formái: raktári, analitikus, szintetikus, melyeknek összhangban kell lenniük. Az analitikus nyilvántartás feladata, hogy a gazdasági eseményeket a bizonylatok alapján részletezve rögzítse, valamint az értékadatokat meghatározott időközönként, feladás formájában a szintetika rendelkezésére bocsássa. Az analitikus nyilvántartások adatai alapján készül a napló, mely a gazdasági eseményeket időrendben rögzíti. A szintetikus nyilvántartás csak értékadatokat tartalmaz a főkönyvi számlákon összevontan. Kontírozásnak nevezzük az érintett főkönyvi számlák kijelölését, ez alapján kerül az esemény a főkönyvben elkönyvelésre. A főkönyv adatai alapján készül a beszámoló.

A vállalkozások könyveiket vezethetik egyszeres vagy kettős könyvvitellel. Az **egyszeres könyvvitel** pénzforgalmi szemléletű, a bevétel tényleges pénznövekedést jelent, a költség pedig egyúttal pénzkidadás is. A Számviteli törvény az egyszeres könyvvizetési formát a vállalkozások esetében 2004. január 1-től megszünteti. A **kettős könyvvitelben** a bevételek elszámolása gyakran csak követelés könyvelésével jár együtt, a ráfordítás sem esik egybe a pénzkidással, ezért van szükség az időbeli elhatárolásra. Egyszeres könyvvitelt azok a közkereseti társaságok és betéti társaságok vezethetnek, akiknek vállalkozási tevékenységből származó éves, nettó árbevétele –két egymást követő évben– nem haladja meg az 50 millió forintot. A kft-k kettős könyvvitelt kötelesek vezetni.

Az üzleti év lezárását követően **beszámolót** kell készíteni, melyet a vállalkozás képviselőjére jogosult személy ír alá. A beszámoló elkészítésének napja az a nap, amikor a tulajdonosok a beszámolót elfogadják. Alapja a leltár és a könyvvizetés. Az előző év

megfelelő adatait is fel kell benne tüntetni. A beszámolót a cégbíróságon a tárgyévet követő év május 31-ig letétbe kell helyezni, ahol bárki megnézheti.

Az egyszeres könyvvitelt vezetők egyszerűsített beszámolót készítenek, mely egyetlen kimutatásból áll, a mérlegből. Egyszerűsített éves beszámolót az a vállalkozás készíthet, amelyiknek három mutatója közül kettő, két egymást követő évben határérték alatt maradt (a mérlegfőösszeg 150 millió forint, az alkalmazottak létszáma 50 fő, az értékesítés éves nettó árbevétele 300 millió forint). Egyszerűsített éves beszámolót 2003. január 1-től legalább mérlegképes könyvelői képesítéssel rendelkező személlyel kell elkészíteni (kivéve, ha a megelőző két évben elért éves nettó árbevétel átlaga nem haladta meg az 5 M Ft-ot). A beszámoló három részből áll: a mérlegből, az eredménykimutatásból és a kiegészítő mellékletből.

A mérleg kétoldalú vagyonkimutatás, amely a fordulónapon, általában december 31-én mutatja, hogy a vállalkozás vagyona milyen eszközökből áll és ezt mivel finanszírozza.

Eszközök:

- befektetett eszközök: egy éven túl szolgálják a vállalkozást (immateriális javak, tárgyi eszközök, befektetett pénzügyi eszközök)
- forgóeszközök: egy éven belül elhasználódnak (készletek, követelések, értékpapírok, pénzeszközök)
- aktív időbeli elhatárolás: a tárgyév eredményét növeljük az olyan bevételekkel, amelyek ténylegesen csak a következő évben vagy években jelentkeznek, pl. a kamatot csak a futamidő végén kapjuk meg, de egy része erre az évre jár

Források:

- saját tőke: jegyzett tőke, jegyzett, de még be nem fizetett tőke, tőketartalék, eredménytartalék, lekötött tartalék, értékelési tartalék, mérleg szerinti eredmény
- céltartalékok: a várható kötelezettségekre félrerakott, az eredményt csökkentő összeg

- kötelezettségek: hátrasorolt kötelezettségek, hosszú lejáratú kötelezettségek, rövid lejáratú kötelezettségek
- passzív időbeli elhatárolás: a tárgyévi eredményt csökkenti a következő évekre jutó eredmény

Eredménykimutatás: az éves bevételek és az éves ráfordítások különbsége, mely lehet nyereség vagy veszteség. A mérleg szerinti eredmény levezetését tartalmazza. Egységes szerkezetben, kötött kategóriákkal kell elkészíteni az előző évi adatokat is feltüntetve.

Kiegészítő melléklet: szöveges jelentés, olyan információkat tartalmaz, melyek a mérlegen és az eredménykimutatáson kívül a megbízható és valós összkép kialakításához vezetnek. Számviteli politikájával összhangban a vállalkozás dönti el, hogy mi kerüljön bele.

Azok a vállalkozók, melyek nem felelnek meg az előbbi feltételeknek, éves beszámolót kell, hogy készítsenek, ez a fentiekén kívül üzleti jelentést tartalmaz.

3. GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK

Minden gazdasági társaság alapításakor okiratot kell elkészíteni. Az okiratot a tagok írják alá, ügyvéd vagy közjegyző ellenjegyzi. Az okirat a társasági formától függően kötelező elemeket tartalmaz. A társaság alapítását az okirat aláírását követően 30 napon belül be kell jelenteni a cégbírósághoz. A társaság megalakulásától a bejegyzésig előtársaságként működik, az ebben az időszakban folytatott gazdasági tevékenységéről külön kell számot adnia. A bejegyzést a Céglözlönyben teszik közzé. A cégek törvényességi felügyeletét a Cégbíróság látja el. A gazdasági társaságok a számviteli törvény hatálya alá tartoznak.

Betéti társaság

Legalább egy beltágja van, akinek felelőssége a társasági vagyron által nem fedezett kötelezettségekért korlátlan és a többi beltaggal egyetemleges. Legalább egy kültágja van, aki

csak a társasági szerződésben vállalt vagyoni betét szolgáltatására köteles. Az alapításhoz a tagok vagyoni betéttel járulnak hozzá, ennek mértéke nincs meghatározva. A beltág jogosult üzletvezetésre és képviseletre. (Ha a kültág neve szerepel a cégnevben, felelőssége azonos a beltágéval.)

Közkereseti társaság

A tagok (legalább két tag) korlátlan és egyetemleges felelősségük mellett közös gazdasági tevékenységet folytatnak, a vagyoni hozzájárulást a társaság rendelkezésére bocsátják (mértéke nincs meghatározva). A tagok vagyoni hozzájárulásuk arányában részesednek a nyereségből és viselik a veszteséget. Döntéseiket szótöbbséggel hozzák, az üzletvezetést és a képviseletet egy kijelölt tag látja el. A tagok személyes közreműködése kötelező.

Korlátolt felelősségű társaság

Előre meghatározott összegű törzstőkével alakul, ez min. 3 millió forint (30%-a pénzübeli hozzájárulás kell, hogy legyen, de minimum 1 millió forint). A tagoknak csak korlátozott felelősségük van, a társasággal szemben azonban kötelesek helytállni.. Ha olyan határozatot hoztak, amelyről tudták, vagy elvárható gondossággal tudniuk kellett volna, hogy a társaság érdekeit jelentősen sérti, korlátlanul és egyetemlegesen felelősek az okozott kárért a társaságnak. A tagok jogait és a társaság vagyonából megillető hányadot az üzletrész jelenti, aminek alapja a törzsbetét. Legfőbb szerve a taggyűlés, évente legalább egy alkalommal össze kell hívni. A társaság ügyeit kiválasztott ügyvezető intézi.

Szövetkezet

Az alapító tagok személyes közreműködéssel és a vagyoni hozzájárulással a tagok érdekeit szolgáló vállalkozási és más szolgáltató tevékenységet folytatnak. A tagok jogai és kötelezettségei azonosak. Alapszabályban határozzák meg a működés és a gazdálkodás kereteit. A tagok min. egy részjegyet kell, hogy jegyezzenek, ez az adózott eredményből részesedésre jogosít. A részjegy másra nem ruházható át. A szövetkezeti üzletrész a szövetkezet vagyonából a tagnak juttatott vagyonrész, ez másra is átruházható.

4. EGYÉNI VÁLLALKOZÓ

Egyéni vállalkozás – meghatározott kivétellel, pl. mezőgazdasági termelés – vállalkozói igazolvány birtokában gyakorolható. A vállalkozói igazolványt a szakmai kamarák adják ki. Képesítéshez kötött tevékenység esetén a vállalkozó, családtagja, vagy alkalmazottja bizonyítványának hiteles másolatát is be kell adni. Az egyéni vállalkozónak személyesen közre kell működnie a vállalkozásban. Korlátlan felelőssége van, a vállalkozása tevékenységéért teljes vagyonával felel. Törzstőkével nem kell rendelkeznie. A számviteli törvény hatálya nem terjed ki rá, adózását a személyi jövedelemadóról szóló törvény szabályozza.

5. ADÓZÁS

Adót a közkiadások pénzügyi forrásainak biztosításához, a törvényekben, rendeletekben meghatározott módon kell fizetni. Ilyen közkiadások pl. az oktatás, az egészségügy, a sport és kulturális szolgáltatások, az ország védelme, utak, árvízvédelem, szennyvíztisztítás, rendőrség, stb. Az adózással kapcsolatos feladatokat a területileg illetékes adóhatóság látja el, az APEH, a vámhatóság, az önkormányzat jegyzője és az illetékhivatal. Az APEH a személyi jövedelemadó, a társasági és osztalékadó, az általános forgalmi adó, az

egészségbiztosítási és nyugdíjjárulék, a baleseti járulék, a fogyasztási adó, a kereskedelmi és játékadó, valamint az adók módjára történő befizetések esetében illetékes.

Bejelentési kötelezettség

Az adózó köteles az adóköteles tevékenység megkezdését, személyes adatait, valamint a vállalkozásra vonatkozó adatokat, ezek változását bejelenteni. Ha ezt elmulasztja, mulasztási bírságot szabhatnak ki rá. Adóköteles tevékenységet csak adószámmal vagy adóazonosító jellel rendelkező adózó végezhet, amit bejelentkezéskor az állami adóhatóság ad ki. Bejelentkezés:

-Az egyéni vállalkozói igazolványhoz kötött tevékenységet folytató magánszemély a területileg illetékes okmányirodánál a vállalkozói igazolvány kiadására irányuló kérelmének benyújtásával.

-A cégbejegyzésre kötelezett személy a cégbejegyzés iránti kérelmének a cégbírósághoz történő benyújtásával.

-Az egyéni vállalkozói igazolványhoz nem kötött vállalkozói tevékenységet folytató magánszemély vagy cégbejegyzésre nem kötelezett személy (pl. alapítvány, egyesületek) közvetlenül az állami adóhatóságnál.

Az adózó ezután 15 napon belül bejelenti az adóhatósághoz könyvvezetésének módját, tulajdonosainak, vezető tisztségviselőinek adatait, a szükséges engedélyek megszerzését, pénzforgalmi bankszámlájának számát, azt, hogy munkáltató-e, stb.

A helyi adó fizetési kötelezettséget a helyi önkormányzati adóhatóságnál kell bejelenteni.

Az adóhatóság adószámot ad az egyéni vállalkozónak, amit a vállalkozói igazolványba írnak be. Adóazonosító jelet kap az a magánszemély, akinek nem szükséges adószám, de jövedelemmel rendelkezik és adókötelezettség terheli. Jövedelmet csak akkor lehet kifizetni,

ha az adószámot közlik a kifizetővel. Az adószámot, ill. adóazonosító jelet minden, az adózással összefüggő iraton fel kell tüntetni, pl. számlákon, szerződéseken.

15 napon belül be kell jelenteni minden változást, pl. azonosító adatok, tevékenység megszűntetése, értékhatárt elérése, stb.

Bizonylatok, könyvvizetés, nyilvántartás

Az adózó nyilvántartásokat köteles vezetni, melyeket a számvitelről, az adózás rendjéről és az egyes adónemekről szóló törvények szabályoznak. A nyilvántartásokat folyamatosan kell vezetni, ezek szolgálnak az adó kiszámolására. Aki elmulasztja vagy a valóságtól eltérően vezeti, mulasztási bírságot kell fizetnie. Amennyiben az adózó nem ad számlát vagy nyugtát, szintén mulasztási bírságot kell fizetnie. Ha ez többször is előfordul, az adóhatóság be is zárathatja bizonyos időre a boltot, üzemet.

Adómegállapítási kötelezettség

Az adó megállapítása történhet:

önadózással: a jogi személyek általában önadózással állapítják meg adójukat. Magánszemélyek is önadózók, ha egyéni vállalkozók, áfa vagy fogyasztási adó alanyai, vagy összjövedelmük utáni jövedelemadót nem a munkáltató állapítja meg. Önadózás esetében az adózó számítja ki kötelezettségét, illetve támogatási igényét, és azt tudatja az adóhatósággal. Az adóhatóság csak akkor intézkedik, ha jogsértést tapasztal.

-adólevonással megállapítja az adót, levonja a kifizetésből, majd ő fizeti be az adóhatóságnak, pl. munkáltató, kifizető,

-adóbeszedéssel: az adófizetésre kötelezett beszedi és befizeti, pl. idegenforgalmi adó,

-hatósági adómegállapítással: az adózó közlése alapján a hatóság állapítja meg, pl. építményadó

Az önadózó, ha bevallásában hibát követ el és később észreveszi, önellenőrzés beadásával, adóhiány esetén önellenőrzési pótlék fizetésével korrigálhat. Ilyenkor nem kell más szankciótól tartania. Ha az adóhatóság ellenőrzése mutatja ki az adóhiányt, bírságot szab ki, ami az adóhiány maximum 50%-a lehet. Az adóhatóság mérlegeli a körülményeket, és ez alapján dönt a bírság mértékéről. Ha az eltitkolt adót be sem fizették, késedelmi pótlékot is kell fizetni az adott időszakra.

Az adó bevallása

Az adó megfizetése az adóbevallást nem pótolja, akkor is kötelező, ha az adó befizetésre került. Bevallásra az adóhatóság nyomtatványt rendszeresít. Bevallást meghatározott időszakonként kell tenni, gyakoriságát az adó nagysága, a tevékenység végzésének formája határozza meg. Adóbevallást kell beadni rendkívüli esetekben is, pl. az előtársasági időszakról, az adóköteles tevékenység megszüntetésekor.

Nyilatkozattételi kötelezettség

A számla valódiságának megállapítása céljából az adóhatóság felszólíthatja a számlán feltüntetett eladót, hogy tegyen nyilatkozatot a számla kibocsátásának körülményeiről.

Adatszolgáltatási kötelezettség

Az adóhatóság az adózó által szolgáltatott adatokat nyilvántartja, megőrzi, és jogosult azokat ellenőrizni. A bejelentett adatokat összehasonlítja a munkáltató, a hitelintézet, a kifizető, az adókedvezmény, az adómentesség igénybe vételére jogosító igazolás kiállítója, stb. által szolgáltatott adatokkal, így vigyázni kell, hogy csakis helyes összegeket szerepeltessünk.

Adó és adóelőleg fizetési kötelezettség

Az adózó törvényben meghatározott esetekben és rendszerességgel adót és adóelőleget köteles fizetni. Amennyiben az adózó a bevallott adót határidőre nem fizeti meg, automatikusan késedelmi kamatot számít fel az adóhatóság.

Az adóhatóság az adózó adókötelezettségét, költségvetési támogatási igényét, valamint az arra teljesített befizetést és kiutalást az adózó adószámláján tartja nyilván. Az adószámlán adónként, költségvetési támogatásonként tartja nyilván az adatokat, külön számlája van az Egészségbiztosítási Alapnak és a Nyugdíjbiztosítási Alapnak. Befizetéskor külön számlára kell az egyes tételeket utalni, befizetni. Ha az adószámla tartozást vagy túlfizetést mutat, az adóhatóság magánszemélynek aug. 31-ig, más adózóknak okt. 31-ig értesítést küld az egyenlegről.

Az adózó fizetési könnyítést kérhet, ha a fizetési késedelem nem róható fel neki. Magánszemély esetében szociális, vagyoni, jövedelmi viszonyokra tekintettel mód van az adó, a pótlék és a bírság mérséklésére, elengedésére. Nem magánszemély esetében kivételes méltányosságból csökkenthetik a bírság és a pótlék összegét, ha ennek megfizetése a tevékenységet veszélyeztetné.

Ellenőrzés

Az adóhatóság ellenőrzi az adózással kapcsolatos jogszabályok betartását, pl. leltár, próbavásárlás, számlák, könyvvezetés átnézése. Egyszerűsített ellenőrzés esetén a rendelkezésre álló adatokat és a benyújtott bevallást veti egybe.

Egyszerűsített vállalkozói adó (eva)

2003. jan. 1-től kerül bevezetésre. Célja, hogy a kisvállalkozók adminisztrációs terheit csökkentsék. Az evá-t majdnem minden, két éve működő 15 millió bruttó bevétel alatti

vállalkozás választhatja az rt. kivételével. A bevételi határt két – az eva választását megelőző – pénzügyi évben egyaránt nem lehet majd meghaladni. Az áfás bevétel 15 százalékát jelentő eva minden központi közterhet helyettesít, a bért terhelő adó és a járulékok kivételével. Ha az áfás bruttó bevétel év közben haladja meg a 15 millió forintot, a vállalkozás automatikusan kiesik az eva-s körből.

Társasági adó

Alanya a gazdasági társaság.. Az adókötelezettség kezdete a társasági szerződés közokiratba foglalásának, ellenjegyzésének a napja. Az adó mértéke a pozitív adóalap 18%-a. Ha az adóalap bármely adóévben negatív, ezzel az összeggel az adózó a következő 5 évben az adóalapját csökkentheti. A kezdés + 3 év veszteségével az ötödik adóévet követően is csökkentheti az adóalapot. A mezőgazdaságban a negatív adóalappal az előző két év nyereségét is lehet csökkenteni önellenőrzéssel.

Az adóalapot úgy kapjuk meg, ha a vállalkozás eredményét módosítjuk különböző tételekkel. Pl. növeljük a nem a vállalkozási tevékenységhez kapcsolódó költségekkel, tehát az adót ez után is meg kell fizetni, hiába számoltuk el költségként. Csökkenteni lehet viszont az adóalapot pl. szakmunkásképzés esetén (6.000 Ft/fő/hó), korábbi munkanélküli foglalkoztatásakor 12 havi TB összegével, a kutatás-fejlesztés költségével, legalább 50%-ban megváltozott munkaképességű foglalkoztatása esetén a munkabér 50%-ával, de legfeljebb a minimálbér 50 százalékával, mikro és kisvállalkozások esetében az adóévi beruházás értékével, de max. 30 millió Ft-tal, stb.

A vállalkozások évközi adóbevallást kötelesek készíteni és adóelőleget fizetni. Ha az előző évi fizetendő adó 5 millió Ft-nál több volt, ezt havonta kell megtenni a következő hó 20. napjáig, különben negyedévente, a negyedévet követő hó 20. napjáig.

A társasági adóról az adóévet követő év május 31-ig kell bevallást tenni.

Személyi jövedelemadó (szja)

A magánszemélyek jövedelmének adókötelezettségét szabályozza. Az adókötelezettség a bevételszerző tevékenység megkezdésének, vagy a bevételt eredményező jogviszony keletkezésének napján kezdődik. Az adó alapját a bevételből kell kiszámítani. A jövedelem lehet

- a bevétel összege,
- a bevétel összegének a törvényben meghatározott költséghányada,
- a bevétel összegét csökkenthetjük a vele szemben elszámolható költségekkel.

Költségnek csak a bevételszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzésére, a naptári évben ténylegesen kifizetett kiadás minősül. A magánszemély sok esetben választhat az elszámolás módjai között, azonban tevékenységének jellege, bevételének nagysága ezt a választást behatárolja.

A mezőgazdasági tevékenységet végző választhatja:

- gazdasági társaságként adózik
- egyéni vállalkozókénti adózást
- az adómentességet (az őstermelő vagy az átalányadózó kistermelő), ha bevétele nem éri el a 250 ezer forintot (2003-ben a 350 ezer forintot, és 2003-ban iparűzési adót sem kell fizetnie)

-tételes költségelszámolást, bevételét csökkentheti egyes kedvezményekkel, (pl. szakmunkástanuló képzése, munkanélküli vagy csökkent munkaképességű foglalkoztatása esetén), és a költségekkel, majd ezen összeg 40%-át kistermelői költségátalány címén igazolás nélkül elszámolhatja, igazolt költségein felül. Jövedelme az összevont adóalap része, sávosan adózik. Adója és a könyvelői díja után max. 100 ezer forint adókedvezményt vehet igénybe.

-10% diktált költségátalányt választhat a mezőgazdasági kistermelő (a bevétel 10%-a a költség). Jövedelme az összevont adóalap része, sávosan adózik, max. 100.ezer Ft adókedvezményt vehet igénybe.

-átalányadót választhat a mezőgazdasági kistermelő A növénytermesztés adóalapja a bevétel 15%-a, az állattenyésztésé a bevétel 6%-a. Az adókulcs az adóalap nagyságától függően növekszik.

Szellemi tevékenység jövedelme esetén tételes költségelszámolással vagy 10% diktált költségátalány elszámolásával lehet a jövedelmet meghatározni, ami az összevont adóalap része. A jövedelem 25%-át adókedvezményként lehet igénybe venni (max. 50 ezer Ft).

A **falusi vendéglátásból** származó adómentes évi bevétel értékhatára 400 ezer forint (2003-ban 600 ezer forint).

Az **egyéni vállalkozói** kivét az egyéni vállalkozó által személyes munkavégzés címén a vállalkozásból kivett összeg. A vállalkozó ez után fizeti a járulékokat. Nem minősül munkabérnek, tehát nem lehet utána adókedvezményt igénybe venni.

Az egyéni vállalkozó választhat:

-jövedelem szerinti adózást. A bevételből levonják a költségeket - az egyéni vállalkozói kivétet is – a bevételt csökkentheti még pl. a kutatás fejlesztés költsége, az adóévi beruházás összege, stb. Ha az adóalap negatív, 5 évre elhatárolható. Az adó az így kapott eredmény 18%-a. Az adó összegét térségi kedvezmények is csökkenthetik.

-átalányadózást adóévenként választhat, ha nem áll munkaviszonyban, és a megelőző adóévben bevétele nem haladta meg a 4 millió forintot valamint az áfában az alanyi adómentességet választotta vagy kizárólag tárgyi adómentes tevékenységet folytat. Bolti kiskereskedelmi tevékenységet végző egyéni vállalkozónál az átalányadózás választásának feltétele, hogy ne legyen munkaviszonyban és megelőző adóévben bevétele ne haladja meg a 18 millió forintot. Adóköteles jövedelmét átalányadózás esetén vélelmezett költséghányad

alkalmazásával számítják ki, mely attól függ, hogy milyen tevékenységet végez, főállásban vagy kiegészítő tevékenységként végzi és mennyi az éves adóalap. Ha az értékhatárt év közben átlépi, megszűnik a jogosultság. Az átalányadózás évében felmerült összes költséget elszámoltnak kell tekinteni, beleértve az amortizációt és a korábban elhatárolt veszteségből évente 20 százaléket.

-a tételes átalányadót a fizetővendéglátó tevékenységet folytató magánszemély választhatja, mértéke szobánként és évenként 24 ezer forint.

Az egyéni vállalkozó a negyedévet követő hó 12-éig adóelőleget köteles fizetni.

Az adózás utáni vállalkozási jövedelemből kell kiszámítani az osztalékalapot. Az egyéni vállalkozó pénztartalék számlát nyithat, s ha nem alkalmaz átalányadózást vagy tételes átalányadózást, a tartalékolt pénz éves átlagos állománynövekedésével csökkenti osztalékalapját, míg a pénztartalék csökkenésével növeli azt. Az osztalékalapból 20%-kal adózik a vállalkozói kivét jegybanki alapkamat kétszeresével számított összege. Ezen összeg feletti rész 35 százalékkal adózik és 11 százalék egészségügyi hozzájárulást kell fizetni utána. Pl. az osztalékalap 120 ezer forint, a jegybanki alapkamat 9%, a vállalkozói kivét 600 ezer forint, akkor 108 ezer forint után kell 20% adót fizetni (a 600 ezer 18 százaléka), és 12 ezer forint után 35 százalék osztalékadót, valamint 11 százalék eü. hozzájárulást. (2003-ban a vállalkozói kivét 30 százalékát lehet 20 százalékos osztalékadó megfizetésével kivenni, az e feletti rész után 35 százalék osztalékadót kell majd fizetni. Az osztalékterhel csökken.)

Az egyéni vállalkozó pénztárkönyvet vagy naplófőkönyvet köteles vezetni. Az önálló tevékenységet folytató magánszemély, valamint a mezőgazdasági őstermelő, ha jövedelmét a bevételeiből költséghányad vagy jövedelemhányad alkalmazásával számolja el, bevételi nyilvántartást vezet. Költségnyilvántartást is kell vezetnie annak, aki jövedelmét tételes költségelszámolással állapítja meg.

Fogyasztási adó

A luxus vagy egészségre ártalmas termékek után kell fizetni (pl. kávé, ékszerek, személygépkocsi), adófizetésre kötelezett a termelő, a termeltető, az importáló vagy a felvásárló.

Általános forgalmi adó (áfa)

Az adó alanya minden személy, szervezet, mely belföldön termelést vagy szolgáltatást végez, az egyéni vállalkozó, bt, kft-, stb. Az adófizetési kötelezettség alól kivételt csak az alanyi és tárgyi adómentes értékesítés képez. Az adó terhét az eladó, a számla kibocsátója továbbhárítja a vevőre. Az adóalany vevőként a vásárolt termék, szolgáltatás számláján szereplő áfát fizeti meg. Az adóalany - az adófizetési kötelezettség függvényében – havonta, negyedévente vagy évente adóbevallást nyújt be, amiben a felszámított adó és az általa megfizetett adó különbözetét elszámolja. Nem lehet az áfát levonni a gépjárműhasználat költségei, 2003-tól pedig valószínűleg az ingatlanberuházás, az éttermi, szállodai számla, a parkolás és az útdíj után se. Bizonyos feltételek megléte esetén az adót vissza lehet igényelni.

Az áfa mértéke a főszabály szerint 25 százalék, a törvény mellékletében felsorolt esetekben (pl.: könyv, ételforgalmazás) 12 százalék, termékexport stb. esetében 0 százalék.

Az a személy, aki/amely áfa köteles termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást végez, a bejelentkezéssel egyidejűleg nyilatkozik arról, hogy

- kizárólag tárgyi adómentes értékesítést végez (pl. termékimport, oktatás, lakóingatlan áfát feltüntetni, felszámítani nem lehet, a beszerzések utáni áfát költségként számoltja el.

- adóalanyiságot választ,

- alanyi adómentességet választ. Az adóévet megelőző évben a bruttó árbevétele nem haladta meg a 2 millió forintot, illetve átalányadózó egyéni vállalkozó esetében a 4 millió forintot, és a gazdasági tevékenységének székhelye vagy az állandó lakhelye belföldön van.

Az összeghatárnál nem kell figyelembe venni azt a bevételt, amelyet tárgyi adómentes termékértékesítésből, valamint mezőgazdasági tevékenységből származik. Ha az adóköteles értékesítést tárgyévben kezdi meg, az árbevétel értékhatárt időarányosan kell figyelembe venni. Pl. okt. 1-én indul, akkor 500eFt az értékhatár. Megszűnik az alanyi adómentesség, ha az árbevétel meghaladja év közben az értékhatárt.

-tételes adóelszámolás helyett az adómegállapítás melyik különleges módját kívánja alkalmazni

- Bolti kiskereskedelmi tevékenység: az adóalany elszámolandó adóját a továbbértékesítésre beszerezett termékek adókulcsenkénti részaránya alapján határozza meg.
- Kereskedelmi szálláshelyadási tevékenység: az adó mértéke a ténylegesen elért bevétel 6,8%-a. Választható, ha a bejelentés adóévében és az azt megelőző évben e tevékenységből származó bevétele nem haladja meg időarányosan a 4 millió forintot.
- Mezőgazdasági termelés: ha a termelő maga állítja elő a terméket és annak értékesítését nem kiskereskedelmi tevékenységként végzi, a felvásárló állít ki számlát: A számlában az eladó javára kompenzációs felírat számít fel.
- Különbözet szerinti adózás: amennyiben az adóalany áfa fizetésére nem kötelezett személytől, vagy a különbözeti adózást választó személytől továbbértékesítésre, bizományosi értékesítésre vásárol, pl. műalkotást. Az adó mértéke az eladási és felvásárlási ár különbségének 20%-a.

Az áfa törvény rendelkezik a számlaadási kötelezettségről is. Egyszerűsített számlát kell kiállítani, ha a vevő készpénzzel vagy készpénz helyettesítő eszközzel fizet és számlát kér. Nyugtát kell adni, ha a vevő nem kér számlát, kivétel pl. az újság és folyóiratárusítás. Számlát kell adni, ha a vevő később fizet. Számlát helyettesítő okmányt lehet számla, egyszerűsített számla helyett kiállítani, ha az ellenérték nem pénzben kifejezett, pl. árucseré, ellenérték

nélküli átadás történt, vagy a vevő előleget fizet. A számla, egyszerűsített számla, nyugta tartalmi követelményei szigorúan meghatározottak, ezeket szigorú számadású nyomtatványként kell kezelni. A feltüntetett adatok valódiságáért a kibocsátó a felelős.

Helyi adók

Helyi adót az önkormányzat a törvényben meghatározott módon, illetékességi területén szedhet, bevezetéséről dönthet. A helyi adó lehet:

- vagyon típusú: telekadó, építményadó
- kommunális adó: magánszemélyek adótárgyak után, vállalkozók a foglalkoztatottak létszáma alapján, idegenforgalmi adó
- iparüzési adó: állandó tevékenység esetén az adóalap (nettó árbevétel csökkentve az anyagköltséggel, az eladott áruk beszerzési értékével, és a közvetített szolgáltatásokkal) maximum 2%-a, ideiglenes jellegű tevékenységnél maximum 5 000 Ft/nap.

Egyéb adók

- Szakképzési hozzájárulás: a bérköltség 1,5%-a (a vállalkozói kivét után nem kell fizetni, csak az alkalmazott után).
- Rehabilitációs hozzájárulás: a vállalkozás, ha 20 főnél többet foglalkoztat és a rehabilitáltak aránya nem éri el az 5%-ot, 2002-ben 31000 Ft/fő/év (egyéni vállalkozónak nem kell fizetni).
- Munkaadói járulék: bruttó kereset + természetbeni juttatások 3%-a.
- Munkavállalói járulék: bruttó kereset 1,5%-a. (2003-ban várhatóan 1%), kivéve a nyugdíjast.

Társadalombiztosítás

-Egészségügyi hozzájárulás: a tételes Eho-t a létszám alapján kell fizetni, 4500 Ft/hó (2003-tól várhatóan 3450 Ft), táppénz idejére nem kell fizetni. Százalékos mértékű Eho pl. a mezőgazdasági kistermelőnél az átalányadó 25%-a, a tételes költségelszámoló őstermelőnél a bevétel 5%-ának 15%-a.

-Nyugdíjbiztosítási járulék: a foglalkoztató fizeti az alkalmazott adóelőleg köteles jövedelme után 18%-ot.

-Egészségbiztosítási járulék: : a foglalkoztató fizeti az alkalmazott adóelőleg köteles jövedelme után 11%-ot.

-Táppénzkiadások: a munkáltató viseli a táppénz 1/3-t és az első 15 nap betegszabadságot.

-Nyugdíjjárulék: a biztosított fizeti (kivéve a nyugdíjas), a jövedelem 8%-a, maximum a bruttó átlagkereset 2-szerese után (2003-ban 2,5-szerese után).

- Egészségbiztosítási járulék: a biztosított fizeti (kv. a nyugdíjas), a jövedelem 3%-a

Az egyéni vállalkozó a vállalkozói kivét, az átalányadó alapját képező jövedelem, a társas vállalkozás tagja a személyes közreműködés alapján kiosztott jövedelme de legalább a minimálbér után fizeti a járulékokat. Ha a vállalkozás mellett legalább heti 36 órát dolgozik, nappali tagozaton tanul, vagy nyugdíjas, nem kell járulékot fizetnie (kivétel a nyugdíjasnak 5% baleseti járulékot).

Jövedéki adó

Ásványolaj (pl. benzin), alkoholdermékek, sör, bor, dohánygyártmányok kereskedelmi mennyiségű előállítás, importálása esetén kell fizetni.

6. SZÓSZEDET

Adóbírság: az adóhiány 50%-a.

Amortizáció: Az immateriális javak, tárgyi eszközök beszerzési vagy előállítási költségét azokra az évekre kell felosztani, amelyekben ezeket az eszközöket előreláthatóan használni fogják. Az évenként elszámolható értékcsökkenés összegét az egyedi eszközök várható élettartama, fizikai elhasználódása és erkölcsi elavulása alapján kell megtervezni. Az amortizáció az eredményt csökkenti.

Befektetett eszköz: olyan eszköz, mely a vállalkozás tevékenységét tartósan, legalább egy éven túl szolgálja.

Beszámolási kötelezettség: a gazdálkodó működéséről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről a naptári év könyveinek lezárását követően, a törvényben meghatározott könyvvezetéssel alátámasztott beszámolót köteles készíteni. Formáját a jogszabály az éves nettó árbevétel nagyságától, a mérleg főösszegétől, a foglalkoztatottak számától, mindezek határértékétől, továbbá meghatározott esetben a könyvvezetés módjától függően határozza meg.

Beszerzési ár: az eszközök vásárlása, létesítésekor a raktárba történő beszállításig, az üzembe helyezésig felmerült, az eszközhöz egyedileg kapcsolható ráfordítás. A szerzési ár az engedményekkel csökkentett, felárakkal növelt vételár, plussz a szállítási, raktározási, alapozási, szerelési, üzembe helyezési stb. költség, a fogyasztási adó, a vámköltség.

Egységes számlakeret: célja, hogy a gazdálkodó eszközeinek és forrásainak, a gazdasági műveletek eredményre gyakorolt hatásának egységes rendszerbe foglalásával segítséget adjon a gazdálkodók számvitelének megszervezéséhez.

1. számlaosztály: immateriális javak, tárgyi eszközök, befektetett pénzügyi eszközök
2. számlaosztály: vásárolt és saját előállítású készletek

3. számlaosztály: pénzeszközök, értékpapírok, követelések, aktív időbeli elhatárolás
4. számlaosztály: források
5. számlaosztály: költségnevek, pl. anyagköltség, bérköltség, amortizáció, egyéb költségek
6. számlaosztály: közvetett költségek
7. számlaosztály: közvetlen költségek
8. számlaosztály: ráfordítások
9. számlaosztály: bevételek
0. számlaosztály: nyilvántartási számlák

Előtársaság: A jogelőd nélkül alapított társaság létesítő okirata ellenjegyzésének napjától a cégjegyzékbe történő bejegyzés napjáig, illetve az elutasítás vagy a cégbejegyzési eljárás megszüntetésének napjáig.

Falusi vendégfogadás: a magánszemély által nem egyéni vállalkozóként, a saját tulajdonban lévő falusi lakóház legfeljebb 10 ágyának kiadása, a vendégek étkeztetése és szabadidő program szolgáltató tevékenység.

Hosszú lejáratú kötelezettség: egy évnél hosszabb távra kapott kölcsön, csökkentve az egy éven belül esedékes részletekkel.

Immateriális javak: azok a nem anyagi eszközök, melyek a meghatározott várható élettartam, de legalább a kötelező leírási idő alatt szolgálják a vállalkozás tevékenységét (szellemi termékek, vagyoni értékű jog, stb.).

Jegyzett tőke: a cégbíróságon bejegyzett tőke, melyet a létesítő okiratban meghatároztak. A tulajdonosok által tartósan átadott, befizetett tőke.

Késedelmi pótlék: minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 356-öd része.

Könyvvizetés: a gazdálkodó tevékenysége során előforduló, a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetére kiható eseményekről folyamatosan nyilvántartást vezet és azt a naptári év végével lezárja. A könyvvitel egyszeres vagy kettős könyvvitel lehet és csak magyar nyelven történhet.

Könyvvizsgálat: célja annak megállapítása, hogy a vállalkozó által készített éves beszámoló a törvény előírásai alapján készült, s ennek megfelelően megbízható és valós képet ad a vállalkozás vagyoni és pénzügyi helyzetéről, a működés eredményéről. A könyvvizsgáló a beszámolót hitelesítő záradékkal látja el.

Követelések: pénzben kifejezett fizetési igény, amelyek a vállalkozó által már teljesített, a másik fél által elfogadott termékértékesítéshez, szolgáltatásnyújtáshoz, kölcsönnyújtáshoz kapcsolódik.

Leltározás: a könyvek év végi zárásához, a beszámoló elkészítéséhez olyan leltárt kell összeállítani, mely tételesen, ellenőrizhető módon tartalmazza a vállalkozónak a mérleg fordulónapján meglévő eszközeit és forrásait mennyiségben és értékben.

Mezőgazdasági kistermelő: az a mezőgazdasági őstermelő, akinek az e tevékenységből az adóévben megszerzett bevétele a 4 millió forintot nem haladja meg. (2003-tól a 6 millió forintot)

Mezőgazdasági őstermelő: 16. életévét betöltött nem egyéni vállalkozó magánszemély, aki saját gazdaságában a törvényben meghatározott tevékenységeket folytat és őstermelői igazolvánnyal rendelkezik.

Mérleg szerinti eredmény: osztalékra, részesedésre igénybe vett eredménytartalékkal növelt, a fizetett osztalékkal, részesedéssel csökkentett tárgyévi adózott eredmény.

Önellenőrzés: az önadózás útján megállapított vagy megállapítani elmulasztott adót az adóhatóság ellenőrzésének megkezdését megelőzően helyesbíteni lehet.

Önellenőrzési pótlék: a késedelmi pótlék 50%-a, ugyanazon bevallás ismételt önellenőrzése esetén 75%-a

Rövid lejáratú kötelezettség: egy évet meg nem haladó lejáratra kapott kölcsön, hitel, ideértve a hosszú lejáratú kötelezettségekből az egy éven belül esedékes részt is.

Saját tőke: olyan tőkerész, melyet a tulajdonos bocsátott a társaság rendelkezésére, vagy amelyet az adózott eredményből hagyott a vállalkozásnál.

Számlarend: a kettős könyvvitelt vezető vállalkozó a számlakeret előírásainak figyelembevételével számlarendet köteles készíteni. A számlarend tartalmazza a főkönyvi számla és az analitikus nyilvántartás kapcsolatát, az alkalmazott számlák számjelét és megnevezését pl.:

311. Belföldi vevők

3111. AB Kft.

3112 CD Bt. stb.